

Το Σύνταγμα της Ευρώπης
Το Σύνταγμα που
εγκρίθηκε από
τους αρχηγούς
κρατών και
κυβερνήσεων

Παρουσίαση στον πολίτη

EL

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης ⁽¹⁾ εγκρίθηκε από τους δεκαπέντε αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων, που συνεδρίασαν στις Βρυξέλλες, στις 17 και 18 Ιουνίου 2004. Καταρτίστηκε με βάση ένα προσχέδιο, το οποίο συνέταξε η Ευρωπαϊκή Συνέλευση και υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης στις 20 Ιουνίου 2003.

Το Σύνταγμα διαιρείται σε τέσσερα μέρη στα οποία παρουσιάζεται αντίστοιχα η θεσμική αρχιτεκτονική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης, οι πολιτικές και η λειτουργία της Ένωσης και, τέλος, οι γενικές και τελικές διατάξεις.

Η παρουσίαση αυτή έχει ως στόχο να εξηγήσει τη συμβολή του Συντάγματος, η εκπόνηση του οποίου αποσκοπούσε στο να ανταποκριθεί στις φιλοδοξίες των ευρωπαίων πολιτών και να αποκτήσει η Ένωση περισσότερη δημοκρατία, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα.

Θέλετε να παρακολουθείτε την επικαιρότητα σχετικά με τη συζήτηση για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης; ραντεβού στον ιστοχώρο Futurum:

<http://europa.eu.int/futurum>

---

(1)

Το πλήρες κείμενο του Συντάγματος διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση:

<http://europa.eu.int/futurum>

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το Internet μέσω του εξυπηρετητή Europa (<http://europa.eu.int>).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004

ISBN: 92-894-7935-3

© Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 2004

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Germany

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Το Σύνταγμα της Ευρώπης
Το Σύνταγμα που
εγκρίθηκε από
τους αρχηγούς
κρατών και
κυβερνήσεων

Παρουσίαση

στον πολίτη

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ενημερωτικό έγγραφο, που εκδόθηκε
από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.
Το έγγραφο αυτό δεν έχει καμιά νομική
ισχύ και δεν δεσμεύει τα Ευρωπαϊκά Όργανα.

Πίνακας περιεχομένων

1.	Γέννηση και εκπόνηση του Συντάγματος	3
2.	Παρουσίαση του Συντάγματος	7
3.	Ένα Σύνταγμα για τους ευρωπαίους πολίτες	8
3.1	Αξίες και στόχοι της Ένωσης	8
3.2	Ευρωπαϊκή ιθαγένεια και θεμελιώδη δικαιώματα	9
3.2.1	Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια	9
3.2.2	Τα θεμελιώδη δικαιώματα	10
3.3	Ποιος κάνει τι στην Ένωση; Διασάφηση των αρμοδιοτήτων	11
3.4	Θεματοφύλακας της ορθής άσκησης των αρμοδιοτήτων: η αρχή της επικουρικότητας	13
3.5	Ένωση νομιμότητας και δημοκρατικότητας	13
3.6	Ιδιότητα μέλους της Ένωσης	14
4.	Τα όργανα στην υπηρεσία του ευρωπαϊκού εγχειρήματος	15
4.1	Το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης	15
4.1.1	Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	15
4.1.2	Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	16
4.1.3	Το Συμβούλιο Υπουργών	16
4.1.4	Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	17
4.1.5	Υπουργός Εξωτερικών	18
4.1.6	Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	19
4.1.7	Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)	19
4.1.8	Το Ελεγκτικό Συνέδριο	19
4.1.9	Η Επιτροπή των Περιφερειών	20
4.1.10	Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	20
5.	Τα μέσα δράσης της Ένωσης	21
5.1	Απλούστευση των μέσων	21
5.2	Νομοθετική διαδικασία	21
5.3	Τα οικονομικά της Ένωσης	23
6.	Η εξωτερική δράση της Ένωσης	24
7.	Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	26
8.	Άλλες πολιτικές της Ένωσης: συμβολή του Συντάγματος	28
9.	Έναρξη ισχύος και αναθεώρηση του Συντάγματος	28

1. Γέννηση και εκπόνηση του Συντάγματος

Τα τελευταία δεκαπέντε έτη ιστορίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σηματοδοτήθηκαν από μια σειρά αναθεωρήσεων των ευρωπαϊκών συνθηκών. Καθεμία από τις αναθεωρήσεις αυτές προετοιμάστηκε από μια διακυβερνητική διάσκεψη (ΔΚΔ) στην οποία συμμετείχαν για ορισμένους μήνες οι εκπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Στις εργασίες των ΔΚΔ συμμετείχε επίσης η Επιτροπή και συνέβαλε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τακτικές αναθεωρήσεις των συνθηκών

Η **Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη**, που υπογράφηκε το Φεβρουάριο 1986, επέτρεψε στην Ένωση να δημιουργήσει την ενιαία της αγορά και να εγκαθιδρύσει στο έδαφός της την ελευθερία κυκλοφορίας των προσώπων, των εμπορευμάτων και των κεφαλαίων της οποίας επωφελούνται οι επιχειρήσεις και οι ευρωπαίοι πολίτες.

Η **συνθήκη του Μάαστριχ**, που υπογράφηκε έξι έτη αργότερα, το Φεβρουάριο του 1992, επέτρεψε στην Ένωση να σημειώσει πρόοδο σε μια σειρά από τομείς: τη δημιουργία ενός ενιαίου νομίσματος, την κοινή εξωτερική πολιτική, τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

Ωστόσο, μετά το Μάαστριχ, η εμβάθυνση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ένωσης έχασε κατά κάποιο τρόπο τη δυναμική της. Οι δύο διακυβερνητικές διασκέψεις που οδήγησαν στην υπογραφή των **συνθηκών του Άμστερνταμ το 1997 και της Νίκαιας το 2001**, μολονότι κατέστησαν δυνατή την επίτευξη ορισμένων επιτυχιών, χαρακτηρίστηκαν από έλλειψη πολιτικής θέλησης και μια σειρά από θεσμικά θέματα, παρά τη σημασία τους την παραμονή της διεύρυνσης της Ένωσης, παρέμειναν αναπάντητα (πώς θα διασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία της Ένωσης με εικοσιπέντε κράτη μέλη ή και παραπάνω; πώς θα κατοχυρωθεί η νομιμοποίηση των οργάνων που εκπροσωπούν τα κράτη και τους ευρωπαϊκούς λαούς;).

Ανάγκη θσμικής μεταρρύθμισης στην υπηρεσία της διευρυμένης Ένωσης

Όταν τον Δεκέμβριο του 2000, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των δεκαπέντε κρατών μελών, που συγκεντρώθηκαν στη **Νίκαια**, κατέληξαν σε συμφωνία για την αναθεώρηση των συνθηκών, έκριναν αναγκαίο να συνεχιστούν οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις που κατά γενική ομολογία δεν προχώρησαν επαρκώς με τη συνθήκη της Νίκαιας. Έτσι, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δρομολόγησε **μια ευρύτερη και βαθύτερη συζήτηση σχετικά με το μέλλον της Ένωσης** με στόχο τη νέα αναθεώρηση των συνθηκών.

Ωθηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Νίκαιας

Δήλωση του Λάκεν

Ένα έτος μετά τη Νίκαια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που συνήλθε στο Λάκεν, εξέδωσε τη *Δήλωση του Λάκεν για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Στη δήλωση αυτή απευθύνεται η έκκληση στην Ένωση να αποκτήσει περισσότερη δημοκρατία, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα και να ανοίξει ο δρόμος για την εκπόνηση συντάγματος που να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των ευρωπαίων πολιτών.

Η Συνέλευση: μια νέα, πιο ανοικτή και πιο διαφανής μέθοδος για την αναθεώρηση των συνθηκών

Η **μέθοδος** που χρησιμοποιήθηκε μέχρι τη στιγμή εκείνη για την αναθεώρηση των συνθηκών αποτέλεσε αντικείμενο πολυάριθμων κριτικών. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι υπόθεση όλων των πολιτών. Τα στάδια που σηματοδοτούν την εξέλιξη της δεν μπορούν πλέον να αποφασίζονται σε διακυβερνητικές διασκέψεις που διεξάγονται κεκλεισμένων των θυρών μόνον με τους υπευθύνους των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Για το λόγο αυτό, προκειμένου να διασφαλιστεί μια όσο το δυνατόν πιο διαφανής και ευρύτερη προετοιμασία της προσεχούς διακυβερνητικής διάσκεψης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να συγκαλέσει μια **Συνέλευση** στην οποία συμμετείχαν τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη της συζήτησης: εκπρόσωποι των κυβερνήσεων των δεκαπέντε κρατών μελών και των δεκατριών υποψήφιων χωρών εκπρόσωποι των εθνικών Κοινοβουλίων τους, εκπρόσωποι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και δεκατρείς παρατηρητές από την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή καθώς και οι ευρωπαϊκοί κοινωνικοί εταίροι και ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής. Η μέθοδος της Συνέλευσης επέτρεψε για πρώτη φορά να διατυπωθούν όλες οι ευρωπαϊκές και εθνικές απόψεις στο πλαίσιο ευρείας, ανοικτής και διαφανούς συζήτησης.

Εντολή της Συνέλευσης: εξεύρεση απαντήσεων σε διάφορα ερωτήματα σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης

Η **εντολή** των 105 μελών της Συνέλευσης και των αναπληρωτών τους, υπό την προεδρία του κ. Giscard d'Estaing, καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάκεν. Αποστολή τους ήταν να εξετάσουν τα κύρια ερωτήματα που εγείρει η μελλοντική εξέλιξη της Ένωσης, και να αναζητήσουν απαντήσεις. Οι απαντήσεις αυτές θα παρουσιαστούν σε έγγραφο που θα χρησιμεύσει ως αφετηρία για τις διαπραγματεύσεις στη διακυβερνητική διάσκεψη, η οποία θα λάβει, όπως προβλέπει η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις οριστικές αποφάσεις. Μια σειρά από ορισμένα θέματα είχαν καθοριστεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάκεν: πώς θα εξασφαλισθεί ο καλύτερος καταμερισμός των αρμοδιοτήτων της Ένωσης; Πώς θα απλοποιηθούν τα μέσα δράσης της Ένωσης; Πώς θα υπάρξει περισσότερη δημοκρατία, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Πώς θα απλοποιηθούν οι υπάρχουσες Συνθήκες; Πώς η απλοποίηση αυτή μπορεί να οδηγήσει στη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού συντάγματος;

Συστάθηκε ένα προεδρείο με αποστολή να κατευθύνει τη συζήτηση της Συνέλευσης. Το **Προεδρείο** αυτό επανδρώθηκε με δεκατρείς προσωπικότητες: τον πρόεδρο, κ. Giscard d'Estaing και τους δύο αντιπροέδρους κ.κ. Amato και Dehaene, τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων των τριών κρατών μελών που ασκούσαν την προεδρία του Συμβουλίου κατά τη διάρκεια της Συνέλευσης, δύο εκπροσώπους των εθνικών Κοινοβουλίων, δύο εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τους δύο εκπροσώπους της Επιτροπής (οι κ.κ. Barnier και Vitorino). Ο εκπρόσωπος του Κοινοβουλίου της Σλοβενίας κλήθηκε να συμμετέχει στις συνεδριάσεις.

Οργάνωση των εργασιών της Συνέλευσης: ένας Πρόεδρος, ο κ. Giscard d'Estaing, ένα Προεδρείο για να κατευθύνουν τη συζήτηση

Η πρώτη συνεδρίαση της Συνέλευσης έλαβε χώρα **στις 28 Φεβρουαρίου 2002**. Η Συνέλευση συνήλθε για δεκαπέντε μήνες σε **συνόδους ολομέλειας** διάρκειας δύο ή τριών ημερών μια ή δύο φορές ανά μήνα στο μέγαρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες. Παράλληλα με τις ολομέλειες της Συνέλευσης, ο προβληματισμός διεξήχθη στο πλαίσιο των **ομάδων εργασίας** ή των κύκλων συζήτησης, που συστάθηκαν με βάση μια σειρά ειδικών θεμάτων και την προεδρία των οποίων άσκησε ένα μέλος του προεδρείου.

Σύνοδοι ολομέλειας και ομάδες εργασίας

Για λόγους διαφάνειας δημοσιεύθηκαν στον **ιστοχώρο** της Συνέλευσης (<http://european-convention.eu.int>) οι εισηγήσεις των μελών της Συνέλευσης, τα πρακτικά των συζητήσεων και τα σχέδια κειμένου που συζητήθηκαν.

Ιστοχώρος

Για να διευρυνθεί περαιτέρω η συζήτηση και να συμμετάσχουν όλοι οι πολίτες, η Συνέλευση αφιέρωσε μια από τις ολομέλειές της στις απόψεις της κοινωνίας των πολιτών. Επίσης, οι ομάδες επαφής, με βάση το μοντέλο των ομάδων εργασίας, επέτρεψαν στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να εκφράσουν τις απόψεις τους.

Φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών

Δημιουργήθηκε ένα φόρουμ για τις οργανώσεις αυτές (κοινωνικοί εταίροι, οικονομικοί κύκλοι, ΜΚΟ, ακαδημαϊκοί κύκλοι, κ.λπ.) που μπόρεσαν να καταθέσουν σε έναν ιστοχώρο που δημιουργήθηκε για το λόγο αυτό (http://europa.eu.int/futurum/forum_convention) τις εισηγήσεις τους στη συζήτηση για το μέλλον της Ένωσης.

Futurum

Τέλος, στον ιστοχώρο Futurum (<http://europa.eu.int/futurum>) συνεχίστηκε η δημοσίευση των εγγράφων και των ηλεκτρονικών συνδέσμων κάθε προέλευσης που είχαν σχέση με τη συζήτηση για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μετά από συζητήσεις που διάρκεσαν περισσότερο από ένα έτος, η Συνέλευση κατέληξε ομόφωνα στο σχέδιο Συντάγματος που υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Ομόφωνη υποβολή από τη Συνέλευση του σχεδίου Συντάγματος ενόψει της διακυβερνητικής διάσκεψης

Παρουσίαση του σχεδίου
της Συνέλευσης στο
Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Ο κ. Giscard d'Estaing μπόρεσε έτσι να παρουσιάσει τα αποτελέσματα των εργασιών της Συνέλευσης στο **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης**, στις 20 Ιουνίου 2003.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έκρινε ότι το σχέδιο συνταγματικής συνθήκης, το οποίο υποβλήθηκε από την Συνέλευση, αποτελούσε μια ιστορική φάση προς την υλοποίηση του στόχου της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, δηλαδή να έρθει η Ένωση πιο κοντά στους πολίτες της· να ενισχυθεί ο δημοκρατικός χαρακτήρας της Ένωσής μας· να ενισχυθεί η ικανότητα της Ένωσής μας να δρα ως συνεκτική και ενιαία δύναμη στη διεθνή σκηνή και να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έκρινε ότι η Συνέλευση είχε αποδείξει τη χρησιμότητά της ως φόρουμ δημοκρατικού διαλόγου.

Μετά από μια τελευταία συνεδρίαση των μελών της, η Συνέλευση υπέβαλε το τελικό σχέδιο στην Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στη Ρώμη, στις 18 Ιουλίου 2003.

Οι εργασίες της
διακυβερνητικής διάσκεψης

Το κείμενο που παρουσίασε η Συνέλευση χρησίμευσε ως βάση για τις εργασίες της **διακυβερνητικής διάσκεψης**, στην οποία συμμετείχαν οι εκπρόσωποι των κυβερνήσεων των εικοσιπέντε υφιστάμενων κρατών, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Οι τρεις υποψήφιοι για ένταξη χώρες, η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Τουρκία, συμμετείχαν επίσης σε όλες τις συνεδριάσεις της διακυβερνητικής διάσκεψης.

Η διάσκεψη πραγματοποίησε πολλές συνεδριάσεις από τον Οκτώβριο του 2003, σε επίπεδο υπουργών εξωτερικών, καθώς και σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Μετά από οκτώ μήνες διαπραγματεύσεων, η διάσκεψη περάτωσε τις εργασίες της με τη διαπίστωση συμφωνίας των κυβερνήσεων των εικοσιπέντε κρατών μελών, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών, στις 17 και 18 Ιουνίου 2004. Τα έγγραφα τα σχετικά με τις εργασίες της διακυβερνητικής διάσκεψης δημοσιεύθηκαν στο δικτυακό τόπο του Συμβουλίου της Ένωσης για τη διακυβερνητική διάσκεψη (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.ASP?tid=251&lang=fr)

Μετά την έγκρισή του από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων, το Σύνταγμα θα υπογραφεί από αυτούς και στην συνέχεια θα επικυρωθεί από κάθε κράτος μέλος, σύμφωνα με τους θεσμικούς κανόνες που ισχύουν σε καθένα από αυτά (δηλαδή με κοινοβουλευτική διαδικασία και/ή με δημοψήφισμα). Το Σύνταγμα θα τεθεί σε ισχύ μόνο μετά από την επικύρωσή του από τα εικοσιπέντε κράτη μέλη.

2. Παρουσίαση του Συντάγματος

Το Σύνταγμα αντικαθιστά, με ένα **ενιαίο κείμενο** και για λόγους απλούστερης παρουσίασης και σαφήνειας το σύνολο των υφιστάμενων συνθηκών. **Ενιαίο κείμενο: το ευρωπαϊκό σύνταγμα**

Αποτελείται από τέσσερα μέρη: **Τέσσερα μέρη**

Το πρώτο μέρος περιέχει τις διατάξεις που ορίζουν την Ένωση, τους **στόχους** της, τις **αρμοδιότητές** της, τις **διαδικασίες** λήψης αποφάσεών της και τα **όργανά** της. **I. Θεμελιώδεις διατάξεις του συντάγματος**

Ο **Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** που διακηρύχθηκε επισήμως στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας το Δεκέμβριο του 2000 ενσωματώθηκε στο σχέδιο ευρωπαϊκού συντάγματος και αποτελεί το μέρος II. **II. Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων**

Το τρίτο μέρος του Συντάγματος αφορά τις **πολιτικές** και τις δράσεις της Ένωσης και επαναλαμβάνει ένα σημαντικό μέρος των διατάξεων των υφιστάμενων συνθηκών. **III. Πολιτικές της Ένωσης**

Το τέταρτο μέρος περιέχει τις τελικές ρήτρες, εκ των οποίων είναι οι **διαδικασίες έγκρισης** της **αναθεώρησης** του συντάγματος. **IV. Τελικές διατάξεις**

3. Ένα Σύνταγμα για τους ευρωπαίους πολίτες

3.1 Αξίες και στόχοι της Ένωσης

Ένωση πολιτών και κρατών	Το σχέδιο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος ιδρύει την Ευρωπαϊκή Ένωση, την ένωση των πολιτών και των κρατών της Ευρώπης . Η Ένωση αυτή είναι ανοικτή σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη που σέβονται τις αξίες της και αναλαμβάνουν τη δέσμευση να τις προωθήσουν από κοινού.
Αξίες της Ένωσης	Το σύνταγμα ορίζει τις αξίες στις οποίες βασίζεται η Ένωση: το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας , την ελευθερία , τη δημοκρατία , την ισότητα , το κράτος δικαίου , καθώς και το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου . Αυτές οι αξίες είναι κοινές μεταξύ των κρατών μελών στην κοινωνία που χαρακτηρίζεται από την πολυφωνία , την απουσία διακρίσεων , την ανοχή , τη δικαιοσύνη , την αλληλεγγύη , την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και την καταπολέμηση των διακρίσεων .
Τα σύμβολα της Ένωσης: σημαία, ύμνος, έμβλημα, νόμισμα και ημέρα της Ευρώπης	Πολλά σύμβολα της Ένωσης έχουν συμπεριληφθεί στο Σύνταγμα. Η ευρωπαϊκή σημαία αναπαριστά έναν κύκλο από δώδεκα χρυσά αστέρια σε μπλε φόντο. Ο ευρωπαϊκός ύμνος προέρχεται από την «Ωδή στη χαρά» της ένατης συμφωνίας του Μπετόβεν. Το έμβλημα της Ένωσης είναι «Ενότητα στην πολυμορφία». Το νόμισμα της Ένωσης είναι το ευρώ και η 9 ^η Μαΐου εορτάζεται ως ημέρα της Ευρώπης σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.
Θεμελιώδεις ελευθερίες και καταπολέμηση των διακρίσεων	Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων , καθώς και η ελευθερία εγκατάστασης , κατοχυρώνονται από την Ένωση στο εσωτερικό της. Το σύνταγμα απαγορεύει κάθε μορφή διάκρισης λόγω εθνικότητας .
Στόχοι της Ένωσης	Η Ένωση έχει ως στόχο να προωθήσει την ειρήνη, τις αξίες της και την ευημερία των λαών της . Παρέχει στους πολίτες της ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, καθώς και μια ενιαία αγορά στην οποία ο ανταγωνισμός είναι ελεύθερος και υπόκειται σε στρεβλώσεις. Εργάζεται για την Ευρώπη της βιώσιμης ανάπτυξης με βάση την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη, την σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό ανταγωνισμό και ένα υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης. Προάγει την επιστημονική και τεχνική πρόοδο . Καταπολεμά τον αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί τη δικαιοσύνη και την κοινωνική προστασία, την ισότητα των δύο φύλων, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών . Η Ένωση προωθεί την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών της.
Μέσα στην υπηρεσία των στόχων της Ένωσης	Για να επιτύχει τους στόχους της, η Ένωση διαθέτει αρμοδιότητες που της ανατίθενται με το Σύνταγμα από τα κράτη μέλη. Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται με την κοινοτική μέθοδο εντός ενιαίου θεσμικού πλαισίου .

Η Ένωση πρέπει να σέβεται την ισότητα των κρατών μελών έναντι του Συντάγματος. Πρέπει επίσης να σέβεται την **εθνική ταυτότητα** των κρατών μελών της, συμπεριλαμβανομένης της τοπικής και περιφερειακής αυτονομίας. Πρέπει επίσης να σέβεται τις **βασικές λειτουργίες του κράτους**, ιδιαίτερα τις λειτουργίες που έχουν σκοπό τη διασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητας, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας. Βάσει της **αρχής της χρηστής συνεργασίας** η Ένωση και τα κράτη μέλη της σέβονται το ένα το άλλο και αλληλοβοηθούνται για την εκπλήρωση των στόχων που απορρέουν από το Σύνταγμα. Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της.

Η Ένωση και τα κράτη μέλη

Απέχουν από κάθε είδους μέτρο που είναι δυνατό να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των σκοπών που διατυπώνονται στο Σύνταγμα.

Η Ένωση διαθέτει νομική προσωπικότητα για την επιβεβαίωση και να προώθηση των αξιών και των συμφερόντων της στη διεθνή σκηνή. Συμβάλλει στην ειρήνη, ασφάλεια, βιώσιμη ανάπτυξη του πλανήτη, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών, στο ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο, στην εξάλειψη της φτώχειας και στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και ιδιαίτερα των δικαιωμάτων των παιδιών, καθώς και στο σεβασμό και την ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου.

Η Ένωση και ο υπόλοιπος κόσμος

Το Σύνταγμα και το δίκαιο που έχει θεσπιστεί από την Ένωση στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της έχουν ανατεθεί, υπερισχύουν του εθνικού δικαίου των κρατών μελών.

Το δίκαιο της Ένωσης υπερισχύει του εθνικού δικαίου των κρατών μελών

3.2 Ευρωπαϊκή ιθαγένεια και θεμελιώδη δικαιώματα

3.2.1 Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια

Η ιθαγένεια της Ένωσης συμπληρώνει την εθνική ιθαγένεια και δεν την αντικαθιστά.

Ιθαγένεια της Ένωσης ως συμπλήρωμα της εθνικής ιθαγένειας

Το Σύνταγμα επιβεβαιώνει σαφώς τα δικαιώματα που προκύπτουν από την ιθαγένεια της Ένωσης: το δικαίωμα της **ελεύθερης κυκλοφορίας και ελεύθερης διαμονής**, το δικαίωμα του **εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** καθώς και στις **δημοτικές εκλογές**, το δικαίωμα **διπλωματικής και προξενικής προστασίας**, το δικαίωμα **αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** καθώς και το δικαίωμα **προσφυγής στο Μεσολαβητή και αλληλογραφίας με τα κοινοτικά όργανα σε μια από τις γλώσσες της Ένωσης** και γραπτής απάντησης στην ίδια γλώσσα.

Κατάλογος δικαιωμάτων που διαθέτουν οι πολίτες της Ένωσης

Ο παραπάνω κατάλογος δεν αναφέρει όλα τα σχετικά δικαιώματα. Σε έναν ειδικό τίτλο του Συντάγματος, που έχει ως αντικείμενο τη «δημοκρατική ζωή της Ένωσης», απαριθμούνται και άλλα δικαιώματα των πολιτών της Ένωσης. Πρόκειται για τη δυνατότητα να εκφράζουν και να ανταλλάσσουν απόψεις σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων της Ένωσης και το δικαίωμα **πρόσβασης στα έγγραφα** των οργάνων της Ένωσης.

Ένα μέρος του Συντάγματος έχει ως αντικείμενο τη δημοκρατική ζωή

3.2.2 Τα θεμελιώδη δικαιώματα

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του ευρωπαϊκού συντάγματος

Το κείμενο του **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** εγκρίθηκε από προηγούμενη Συνέλευση. Το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή διακήρυξαν επισήμως το Χάρτη στις 8 Δεκεμβρίου 2000. Ωστόσο, αυτός δεν αποτελούσε μέρος των συνθηκών της Ένωσης και δεν είχε νομική δεσμευτική ισχύ.

Το Σύνταγμα επιτελεί ένα σημαντικό επίτευγμα που επιτρέπει στην Ένωση να διαθέτει το δικό της **κατάλογο δικαιωμάτων**. Ο Χάρτης ενσωματώνεται στο Σύνταγμα και αποτελεί το μέρος II. Οι διατάξεις του έχουν νομική δεσμευτική ισχύ χωρίς ωστόσο αυτό να διευρύνει τις αρμοδιότητες της Ένωσης.

Τα θεσμικά όργανα, τα όργανα και οι υπηρεσίες της Ένωσης οφείλουν να σέβονται τα δικαιώματα που ορίζονται στο Χάρτη. Οι ίδιες υποχρεώσεις επιβάλλονται στα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θα μεριμνά για την τήρηση του Χάρτη.

Το περιεχόμενό του δεν τροποποιήθηκε σε σχέση με το κείμενο που εκπόνησε η προηγούμενη Συνέλευση. Έγιναν μόνον ορισμένες τροποποιήσεις τυπικού χαρακτήρα.

Το περιεχόμενο του Χάρτη είναι ευρύτερο από το περιεχόμενο της **Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών** που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (ΕΣΔΑ), η οποία έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Είναι γεγονός, ότι μολονότι η ΕΣΔΑ περιορίζεται στα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων διέπει και άλλους τομείς όπως είναι το δικαίωμα ορθής διοίκησης, τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων, η προστασία των ατομικών δεδομένων ή η βιοηθική.

Προσχώρηση της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Με βάση τις υπάρχουσες συνθήκες, η Ένωση δεν διέθετε την αρμοδιότητα να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ. Αντιθέτως, το Σύνταγμα προβλέπει σαφώς την προσεχή προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ. Όπως και για την ενσωμάτωση του Χάρτη στο Σύνταγμα, η προσχώρηση στην ΕΣΔΑ δεν θα επιφέρει κάποια τροποποίηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως αυτές καθορίζονται στο Σύνταγμα. Η εξ ολοκλήρου ενσωμάτωση του Χάρτη και η προσχώρηση στην ΕΣΔΑ αποτελούν διαδικασίες συμπληρωματικές και μη εναλλακτικές.

3.3 Ποιος κάνει τι στην Ένωση; Διασάφηση των αρμοδιοτήτων

Μια σημαντική συμβολή του Συντάγματος είναι ότι αποσαφηνίζει τις αρμοδιότητες της Ένωσης και τους αντίστοιχους ρόλους των οργάνων της.

Κατηγοριοποίηση αρμοδιοτήτων

Η Ένωση μπορεί να δρα μόνο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της αναθέτει το Σύνταγμα, στο οποίο επισημαίνονται σαφώς τα θέματα στα οποία τα κράτη μέλη **εκχώρησαν αρμοδιότητες δράσης στην Ένωση** και εισάγει **την κατηγοριοποίηση των αρμοδιοτήτων της**.

Η κατηγορία των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης

Στην πρώτη κατηγορία εμπίπτουν ορισμένα ειδικά θέματα για τα οποία η Ένωση δρα μόνη της εξ ονόματος του συνόλου των κρατών μελών. Πρόκειται για τις **αποκλειστικές αρμοδιότητες**. Θεωρήθηκε εξ ορισμού ότι η ανάληψη μιας δράσης στο επίπεδο της Ένωσης ήταν πιο αποτελεσματική από ό,τι εάν τη δράση αυτή αναλάμβανε ξεχωριστά καθένα ένα από τα κράτη μέλη.

Η κατηγορία αυτή αφορά:

- την τελωνειακή ένωση
- τη θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που απαιτούνται για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς·
- τη νομισματική πολιτική για τα κράτη μέλη που έχουν ως νόμισμα το ευρώ·
- τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής·
- την κοινή εμπορική πολιτική.

Σε μια δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται οι τομείς στους οποίους η Ένωση αναλαμβάνει δράση όταν αυτή εξασφαλίζει προστιθέμενη αξία στη δράση των κρατών μελών, η οποία μερικές φορές είναι ιδιαίτερα σημαντική. Οι σχετικές αρμοδιότητες καλούνται «**κοινές αρμοδιότητες**».

Δεύτερη κατηγορία: οι κοινές αρμοδιότητες

Η κατηγορία αυτή αφορά:

- την εσωτερική αγορά·
- ορισμένες πτυχές της κοινωνικής πολιτικής·
- την οικονομική, κοινωνική και περιφερειακή συνοχή·
- τη γεωργία και την αλιεία, εκτός της διατήρησης των θαλάσσιων βιολογικών πόρων·
- το περιβάλλον·
- την προστασία των καταναλωτών·
- τις μεταφορές·
- τα διευρωπαϊκά δίκτυα·
- την ενέργεια·
- το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης·
- ορισμένες πτυχές των κοινών προκλήσεων ασφαλείας στον τομέα της δημόσιας υγείας·
- ορισμένες αρμοδιότητες στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και του διαστήματος·
- ορισμένες αρμοδιότητες στους τομείς της συνεργασίας αναπτυξιακής συνεργασίας και της ανθρωπιστικής βοήθειας.

Συντονισμός των εθνικών πολιτικών στους τομείς της οικονομίας και της απασχόλησης

Σε ορισμένους άλλους τομείς, δηλαδή στους τομείς της οικονομίας και της απασχόλησης, τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν την ανάγκη να συντονίζονται, στο πλαίσιο της Ένωσης, τις εθνικές πολιτικές τους.

Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Το Σύνταγμα προβλέπει επίσης ότι η Ένωση είναι αρμόδια να καθορίσει και να υλοποιήσει μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της σταδιακής χάραξης μιας πολιτικής άμυνας.

Οι συμπληρωματικές αρμοδιότητες

Τέλος, στην τελευταία κατηγορία αρμοδιοτήτων εντάσσονται οι **συμπληρωματικές αρμοδιότητες**: η Ένωση παρεμβαίνει μόνο για τον συντονισμό ή την συμπλήρωση των **ενεργειών των κρατών μελών**, τα οποία διατηρούν συνεπώς μια ιδιαίτερα σημαντική ελευθερία δράσης, καθώς και τη βασική ευθύνη διαχείρισης έναντι των πολιτών τους. Στους τομείς αυτούς, η Ένωση δεν μπορεί να προβεί σε εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών.

Η κατηγορία αυτή αφορά:

- την προστασία και τη βελτίωση της υγείας των ανθρώπων·
- τη βιομηχανία·
- τον πολιτισμό·
- τον τουρισμό·
- την εκπαίδευση, τη νεότητα, τον αθλητισμό και την επαγγελματική κατάρτιση·
- τη πολιτική προστασία·
- τη διοικητική συνεργασία.

Διάταξη ευελιξίας που συμπληρώνει την ταξινόμηση των αρμοδιοτήτων

Για να διατηρηθεί ορισμένη **ευελιξία** στο σύστημα, μια διάταξη επιτρέπει στο Συμβούλιο να καλύπτει ενδεχομένως κενά που θα προκύψουν στις αρμοδιότητες της Ένωσης εάν κριθεί ότι μια δράση είναι αναγκαία σε κοινοτικό επίπεδο για την εκπλήρωση ενός από τους στόχους του Συντάγματος. Το Συμβούλιο αποφασίζει στην περίπτωση αυτή με ομοφωνία ύστερα από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3.4 Θεματοφύλακας της ορθής άσκησης των αρμοδιοτήτων: η αρχή της επικουρικότητας

Η αρχή της **επικουρικότητας** έχει σκοπό να εγγυηθεί ότι η Ένωση κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της αναλαμβάνει δράση μόνον στις περιπτώσεις που αυτή είναι πραγματικά απαραίτητη και εξασφαλίζει προστιθέμενη αξία στη δράση των κρατών μελών. Σκοπός της αρχής της επικουρικότητας είναι να διασφαλίσει πως οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν εγγύτερα στον πολίτη με την άσκηση διαρκούς ελέγχου ως προς το κατά πόσο η δράση που αναλαμβάνεται σε κοινοτικό επίπεδο δικαιολογείται σε σχέση με τις δυνατότητες που παρέχονται σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Η αρχή της **αναλογικότητας** έχει επίσης το στόχο να διασφαλίσει την ορθή άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, εξακριβώνοντας ότι το περιεχόμενο και η μορφή δράσης που αναλαμβάνει η Ένωση δεν υπερβαίνουν όσα είναι απαραίτητα για να επιτύχει τους στόχους της Συνθήκης.

Αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας

Το Σύνταγμα ενισχύει την εφαρμογή των δύο αυτών αρχών. Όταν η **Επιτροπή** υποβάλλει πρόταση, πρέπει να **αιτιολογεί** τους τρόπους με τους οποίους έλαβε υπόψη της αυτές τις δύο αρχές. Για πρώτη φορά, κάθε **εθνικό κοινοβούλιο** θα μπορεί να επανεξετάζει τις προτάσεις αυτές και να εκδίδει αιτιολογημένη γνώμη εάν θεωρεί ότι η αρχή της επικουρικότητας δεν έγινε σεβαστή. Εάν το ένα τρίτο των κοινοβουλίων έχουν την ίδια άποψη, η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάσει την πρότασή της.

Νέος μηχανισμός για την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας...

Το τελευταίο επίπεδο ελέγχου εντοπίζεται μετά τη θέσπιση νόμου, με το δικαίωμα προσφυγής στο **Δικαστήριο των ΕΚ**.

...καθώς και δικαιοδοτικός έλεγχος

3.5 Ένωση νομιμότητας και δημοκρατικότητας

Το Σύνταγμα ορίζει για πρώτη φορά τα **δημοκρατικά θεμέλια** της Ένωσης και ενισχύει τη συγκεκριμένη πραγμάτωσή τους.

Δημοκρατική συμμετοχή ως θεμέλιο της Ένωσης

Το Σύνταγμα προβλέπει νέες υποχρεώσεις για τα κοινοτικά όργανα όσον αφορά τη **διαβούλευση** με την **κοινωνία των πολιτών**, τη **διαφάνεια** την πρόσβαση στα έγγραφα και το σεβασμό των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Επιπλέον, στο Σύνταγμα κατοχυρώνεται ο ρόλος των **κοινωνικών εταίρων**. Η Ένωση διατηρεί επίσης τακτικό διάλογο με τις εκκλησίες και τις μη ομολογιακές ενώσεις.

Πώς επιτυγχάνεται μεγαλύτερη δημοκρατική συμμετοχή;

Εξάλλου, το Σύνταγμα θεσπίζει ένα νέο μηχανισμό που παρέχει τη δυνατότητα άμεσης έκφρασης των πολιτών, εφόσον αριθμούν τουλάχιστον ένα εκατομμύριο και αντιπροσωπεύουν σημαντικό αριθμό κρατών μελών. Με το νέο αυτό μηχανισμό, οι πολίτες μπορούν να ζητήσουν από την Επιτροπή να υποβάλει στον νομοθέτη πρόταση νόμου, την οποία θεωρούν απαραίτητη.

Νόμοι με πρωτοβουλία των πολιτών.

Αυξημένος ρόλος για τα εθνικά κοινοβούλια

Τα εθνικά κοινοβούλια, έχοντας την πλειοψηφία στη Συνέλευση, ώθησαν τα μέλη της να εξεύρουν μέσα για την ανάπτυξη του ρόλου των **εθνικών κοινοβουλίων** στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η **διαφάνεια των εργασιών στο Συμβούλιο** θα επιτρέψει στα Κοινοβούλια να παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς τις θέσεις των κυβερνήσεων τους σε αυτό, και ο μηχανισμός «**έγκαιρης προειδοποίησης**» για την **τήρηση της επικουρικότητας** τους παρέχει μια άμεση οδό για να επηρεάσουν τη νομοθετική διαδικασία. Με το μηχανισμό αυτό, θα ενημερώνονται για κάθε νέα πρωτοβουλία και σε περίπτωση που το ένα τρίτο των εθνικών κοινοβουλίων κρίνει ότι μια πρόταση της Επιτροπής παραβαίνει την αρχή της επικουρικότητας, η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάσει την πρότασή της. Η βελτίωση της διακοινοβουλευτικής συνεργασίας θα μπορέσει έτσι να ενισχύσει τη θέση των κοινοβουλίων εντός της Ένωσης.

3.6 Ιδιότητα μέλους της Ένωσης

Ένταξη στην Ένωση: υποχρέωση σεβασμού των αξιών της Ένωσης

Για να μπορέσει να προσχωρήσει στην Ένωση, ένα ευρωπαϊκό κράτος πρέπει να **σέβεται τις αξίες** της.

Για την ένταξη ενός κράτους απαιτείται **ομόφωνη απόφαση** του Συμβουλίου, η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και η επικύρωση της συμφωνίας ένταξης από όλα τα κράτη μέλη.

Αναστολή δικαιωμάτων σε περίπτωση παραβίασης των αξιών της Ένωσης

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με ομόφωνη απόφασή του (χωρίς να συμμετέχει στην απόφαση αυτή το σχετικό κράτος) και μετά από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (που αποφασίζει με πλειοψηφία των δύο τρίτων), μπορεί να διαπιστώσει την ύπαρξη **σοβαρής** και διαρκούς **παραβίασης των αξιών της Ένωσης** από ένα κράτος μέλος, ύστερα από την οποία το Συμβούλιο μπορεί να αναστείλει με ειδική πλειοψηφία τα δικαιώματα του εν λόγω κράτους μέλους.

Εισαγωγή στο σύνταγμα της δυνατότητας για ένα κράτος μέλος να αποχωρήσει από την Ένωση

Κάθε κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει – πρόκειται για καινοτομία που εισήχθη με το Σύνταγμα – σύμφωνα με τους συνταγματικούς τους κανόνες, **να αποχωρήσει από την Ένωση**. Οι σχέσεις του θα διέπονται τότε από συμφωνία που θα συναφθεί μεταξύ του εν λόγω κράτους και της Ένωσης.

4. Τα όργανα στην υπηρεσία του ευρωπαϊκού εγχειρήματος

Για την προώθηση του ευρωπαϊκού εγχειρήματος και για να μπορέσει η Ένωση να επιτύχει τους στόχους του, είναι αναγκαίο να υπάρχει ένα αποτελεσματικό και νομιμοποιημένο θεσμικό πλαίσιο. Η διπλή αυτή ανάγκη καθίσταται ακόμα μεγαλύτερη στη διευρυμένη Ένωση με εικοσιπέντε κράτη μέλη ή και παραπάνω. Το Σύνταγμα επαναλαμβάνει τις υπάρχουσες βασικές διατάξεις εισάγοντας παράλληλα δύο νέα θεσμικά σχήματα: μια σταθερότερη προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και έναν Υπουργό Εξωτερικών.

4.1 Το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, το θεσμικό πλαίσιο αυτό καθεαυτό περιλαμβάνει το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**, το **Συμβούλιο των Υπουργών**, την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και το **Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**.

Η **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)** διαδραματίζει καίριο ρόλο στον τομέα της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της Ένωσης. Όσον αφορά το **Ελεγκτικό Συνέδριο**, εξασφαλίζει τον έλεγχο των εσόδων και των δαπανών της Ένωσης.

Παράλληλα με τα θεσμικά αυτά όργανα υπάρχουν δύο συμβουλευτικά όργανα, η **Επιτροπή των Περιφερειών** και η **Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή**.

4.1.1 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το όργανο στο οποίο εκπροσωπούνται οι πολίτες των κρατών μελών. Στους περισσότερους τομείς, το Κοινοβούλιο κατέχει το ρόλο του **συννομοθέτη**. Αποτελεί επίσης την **αρμόδια επί του προϋπολογισμού αρχή** μαζί με το Συμβούλιο και ασκεί τα καθήκοντα **πολιτικού ελέγχου** της Επιτροπής.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:
νομοθετικά,
δημοσιονομικά
καθήκοντα και
καθήκοντα πολιτικού
ελέγχου

Το Σύνταγμα ενισχύει τις αρμοδιότητες συννομοθέτησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επεκτείνοντας σε νέους τομείς το πεδίο της λεγόμενης διαδικασίας της συναπόφασης, η οποία στο εξής θα αποκαλείται **νομοθετική διαδικασία** με την οποία το Κοινοβούλιο αποφασίζει από κοινού με το Συμβούλιο.

Επέκταση της νομοθετικής διαδικασίας της συναπόφασης του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Ο αριθμός των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι οποίοι εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία για πενταετή θητεία καθορίζεται σε 750. Κάθε κράτος μέλος διαθέτει, με βάση την αρχή της φθίνουσας αναλογικότητας, τουλάχιστον έξι έδρες και κατ' ανώτατο όριο 96 έδρες. Ο ακριβής αριθμός των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε κράτος μέλος θα αποφασιστεί πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές του 2009.

Μέγιστο 750 μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

4.1.2 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι το όργανο που έχει την αποστολή να παρέχει στην Ένωση την αναγκαία πολιτική ώθηση για την ανάπτυξη της. Δεν νομοθετεί. Κατά γενικό κανόνα, αποφασίζει με ομοφωνία . Το Σύνταγμα προβλέπει τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ανά τρίμηνο.
Σύνθεση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελείται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών, τον Πρόεδρό του (νέο αξίωμα στη θεσμική αρχιτεκτονική της Ένωσης) και τον Πρόεδρο της Επιτροπής . Βάσει των διατάξεων του Συντάγματος, ο νέος υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης συμμετέχει επίσης στις εργασίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.
Ένα νέο πρόσωπο στο θεσμικό τοπίο της Ένωσης: ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	Την παρούσα στιγμή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπως όλα τα όργανα του Συμβουλίου, προεδρεύεται από το κράτος μέλος που ασκεί για έξι μήνες την προεδρία της Ένωσης, σύμφωνα με μια προκαθορισμένη σειρά. Το Σύνταγμα τροποποιεί το σύστημα αυτό με τη δημιουργία του μόνιμου αξιώματος του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο οποίος εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η θητεία του διαρκεί δύομισι έτη και μπορεί να ανανεωθεί για μια φορά.

Ο ρόλος αυτού του Προέδρου αυτού θα είναι να προεδρεύει και να καθοδηγεί τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Θα έχει καθήκοντα εκπροσώπησης σε υψηλό επίπεδο της Ένωσης στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.

4.1.3 Το Συμβούλιο Υπουργών

Ρόλος του Συμβουλίου των Υπουργών	Το Συμβούλιο είναι το θεσμικό όργανο της Ένωσης στο οποίο εκπροσωπούνται οι κυβερνήσεις των κρατών μελών . Το Συμβούλιο ασκεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τη νομοθετική και τη δημοσιονομική λειτουργία. Αποτελεί το πρωτεύον όργανο για τη λήψη αποφάσεων στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας, καθώς και στον τομέα του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών.
Σύνθεση του Συμβουλίου των Υπουργών	Το Συμβούλιο των Υπουργών απαρτίζεται από έναν εκπρόσωπο ο οποίος διορίζεται από κάθε κράτος μέλος σε υπουργικό επίπεδο και έχει διάφορες συνθέσεις. Κατά τον τρόπο αυτό, για παράδειγμα, οι υπουργοί Γεωργίας συνεδριάζουν στο πλαίσιο ειδικής σύνθεσης του Συμβουλίου προκειμένου να λάβουν αποφάσεις στον τομέα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

Την παρούσα στιγμή, την προεδρία όλων των οργάνων του Συμβουλίου ασκεί εκ περιτροπής για έξι μήνες ένα μόνο κράτος μέλος. Το Σύνταγμα δεν τροποποιεί ριζικά το σύστημα αυτό. Συμφωνήθηκε ωστόσο να ασκείται η εν λόγω εκ περιτροπής προεδρία ανά ομάδα τριών χωρών που ορίζονται για διάρκεια δεκαοκτώ μηνών. Το σύστημα αυτό θα μπορούσε να εξελιχθεί μελλοντικά, δεδομένου ότι θα καταστεί δυνατόν να τροποποιηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία.

Όσον αφορά το Συμβούλιο «Γενικές Υποθέσεις», θα προεδρεύεται από τον υπουργό Εξωτερικών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα καθορίσει τους κανόνες εφαρμογής του συστήματος αυτού μεταξύ των κρατών μελών, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων και τις ευρωπαϊκές γεωγραφικές ισορροπίες. Το Συμβούλιο Εξωτερικών θα προεδρεύεται από τον υπουργό Εξωτερικών της Ένωσης.

Προεδρία του Συμβουλίου των Υπουργών

4.1.4 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Επιτροπή δημιουργήθηκε για να εκπροσωπεί σε πλήρη ανεξαρτησία, το **κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον** σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Στο νομοθετικό τομέα αποτελεί τον κινητήρα: **προτείνει «τους νόμους»** που στη συνέχεια υποβάλλονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη λήψη απόφασης.

Ρόλος της Επιτροπής

Η Επιτροπή εξασφαλίζει τον **προγραμματισμό** και την **εφαρμογή των κοινών πολιτικών** (όπως η Κοινή Αγροτική Πολιτική για παράδειγμα), εκτελεί τον **προϋπολογισμό** και **διαχειρίζεται** τα κοινοτικά **προγράμματα**. Για τη συγκεκριμένη εκτέλεση των πολιτικών και των κοινοτικών προγραμμάτων, η Επιτροπή βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις εθνικές διοικήσεις.

Στο εξωτερικό επίπεδο, η **Επιτροπή εκπροσωπεί την Ένωση** και διενεργεί τις διεθνείς διαπραγματεύσεις (π.χ. τις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου – ΠΟΕ). Το Σύνταγμα προβλέπει ότι την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και ασφαλείας ασκεί ο υπουργός Εξωτερικών.

Τέλος, η Επιτροπή **μεριμνά για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης** και των αποφάσεων που λαμβάνουν τα κοινοτικά όργανα, π.χ. στον τομέα του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή είναι **υπεύθυνη** συλλογικά ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που μπορεί να εγκρίνει πρόταση μομφής απέναντί της, με την οποία η Επιτροπή εξαναγκάζεται σε συλλογική παραίτηση.

Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Η Επιτροπή λαμβάνει τις αποφάσεις της με την απλή πλειοψηφία των μελών της.

Σύνθεση της Επιτροπής : ένας επίτροπος ανά κράτος μέλος, μέχρι το 2014, και στη συνέχεια ο αριθμός των μελών της μειώνεται στα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών.

Από την αρχή η Επιτροπή **αποτελούνταν** από δύο υπηκόους των πολυπληθέστερων κρατών μελών και από έναν υπήκοο από κάθε ένα από τα άλλα κράτη μέλη. Η συνθήκη της Νίκαιας περιόρισε τη σύνθεση της Επιτροπής σε έναν επίτροπο για κάθε κράτος μέλος. Συνεπώς αυτή θα είναι η σύνθεση της Επιτροπής που θα οριστεί την 1η Νοεμβρίου 2004.

Το Σύνταγμα ορίζει ότι από το 2014, ο αριθμός των μελών της Επιτροπής θα μειωθεί και θα αντιστοιχεί στα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, οι Επίτροποι θα επιλέγονται βάσει ενός συστήματος εκ περιτροπής, με το οποίο αντιμετωπίζονται ισότιμα όλα τα κράτη μέλη.

Ορισμός του Προέδρου της Επιτροπής και των Επιτρόπων

Η Συνέλευση δεν άλλαξε θεμελιωδώς τον τρόπο ορισμού του **Προέδρου** της Επιτροπής αλλά το Σύνταγμα επισημαίνει σαφώς ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όταν προτείνει τον υποψήφιο Πρόεδρο της Επιτροπής για εκλογή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα των ευρωπαϊκών εκλογών.

Το Συμβούλιο, σε συμφωνία με τον ορισθέντα Πρόεδρο της Επιτροπής, εγκρίνει στην συνέχεια τον κατάλογο των μελλοντικών επιτρόπων, με βάση τις προτάσεις των κρατών μελών.

Όπως ήδη ισχύει επί του παρόντος, ο Πρόεδρος και οι Επίτροποι, που ορίζονται με πενταετή θητεία, θα αποτελούν ακολούθως το αντικείμενο συλλογικής **ψήφου έγκρισης** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

4.1.5 Υπουργός Εξωτερικών

Καινοτομία: ο Υπουργός Εξωτερικών της Ένωσης: η φωνή της Ένωσης στη διεθνή σκηνή

Η δημιουργία του αξιώματος του Υπουργού Εξωτερικών αποτελεί μια από τις κύριες **καινοτομίες** που εισάγει το Σύνταγμα. Χάρη στο αξίωμα αυτό, θα υπάρξει μεγαλύτερη **συνοχή** στην εξωτερική δράση της Ένωσης, τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Οι άλλες χώρες θα αναγνωρίζουν **ευκολότερα τη φωνή της Ένωσης**.

Ο Υπουργός αυτός, θα έχει ένα **διπλό αξίωμα**: θα ασκεί πράγματι τα καθήκοντα που έχουν επί του παρόντος ανατεθεί σε δύο πρόσωπα: στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου, Ύπατο Εκπρόσωπο για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας, και στον Επίτροπο που είναι αρμόδιος για τις εξωτερικές σχέσεις. Θα είναι επομένως ο εντολοδόχος του Συμβουλίου για την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας και συγχρόνως μέλος της Επιτροπής, αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις (θα είναι εξάλλου ένας από τους Αντιπροέδρους της Επιτροπής). Θα προεδρεύει του Συμβουλίου των Υπουργών Εξωτερικών Υποθέσεων και θα μεριμνά για την συνοχή της εξωτερικής δράσης της Ένωσης.

Ορισμός του Υπουργού Εξωτερικών

Ο Υπουργός Εξωτερικών θα διορίζεται με ειδική πλειοψηφία από το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**, σε συμφωνία με τον Πρόεδρο της **Επιτροπής**.

4.1.6 Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Σύνταγμα προβλέπει ότι το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα περιλαμβάνει το Δικαστήριο, το τακτικό Δικαστήριο (που σήμερα καλείται Πρωτοδικείο) και ειδικά δικαστήρια. Το Δικαστήριο και το τακτικό Δικαστήριο αποτελούνται από έναν τουλάχιστον δικαστή από κάθε κράτος μέλος.

[Σύνθεση του Δικαστηρίου](#)

Το Δικαστήριο θα έχει ως αποστολή την **τήρηση του δικαίου της Ένωσης**. Οι αρμοδιότητες του καλύπτουν τις διενέξεις μεταξύ των κρατών μελών, μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, μεταξύ των οργάνων, μεταξύ των ιδιωτών και της Ένωσης. Επίσης είναι αρμόδιο να αποφασίζει σε θέματα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που θέτει ένας εθνικός δικαστής στο πλαίσιο μιας διένεξης που εκδικάζεται από ένα εθνικό δικαστήριο. Η τελευταία αυτή αρμοδιότητα, «η προδικαστική», είναι βασική για να εξασφαλισθεί η ενιαία ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης στο έδαφός της.

[Ρόλος του Δικαστηρίου](#)

Το Σύνταγμα παρέχει τη δυνατότητα στους πολίτες και στις επιχειρήσεις να υποβάλλουν ευκολότερα προσφυγή κατά των κανονισμών της Ένωσης, ακόμη και αν δεν τους αφορούν ατομικά (όπως επιβάλλουν σήμερα οι Συνθήκες).

4.1.7 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)

Η δημιουργία της Νομισματικής Ένωσης και του ενιαίου νομίσματος, του ευρώ, οδήγησε στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Από την 1η Ιανουαρίου 1999, η Τράπεζα έχει ως αποστολή να ασκεί την ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική που καθορίζεται από το Ευρωπαϊκό Σύστημα των Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Συγκεκριμένα, τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ (συμβούλιο των διοικητών και διοικητικό συμβούλιο) διευθύνουν το ευρωπαϊκό σύστημα κεντρικών τραπεζών που έχει ως αποστολή τη διαχείριση της κυκλοφορίας του χρήματος, την καθοδήγηση των συναλλαγματικών εργασιών, τη διάθεση και τη διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών αποθεμάτων των κρατών μελών και την εξασφάλιση της ορθής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμής. Ο πρώτος στόχος της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

[Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ασκεί την ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική](#)

4.1.8 Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Το Ελεγκτικό Συνέδριο εξασφαλίζει τον **έλεγχο** των λογαριασμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: εξετάζει τη νομιμότητα και την κανονικότητα των εσόδων και των δαπανών του **προϋπολογισμού** της Ένωσης και εξασφαλίζει την ορθή χρηματοοικονομική διαχείριση. Αποτελείται από έναν υπήκοο από κάθε κράτος μέλος.

[Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τα έσοδα και τις δαπάνες](#)

4.1.9 Η Επιτροπή των Περιφερειών

Η Επιτροπή των Περιφερειών: Η Επιτροπή των Περιφερειών αποτελείται από εκπροσώπους **των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Διαβουλευεται** με το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στους τομείς που άπτονται των τοπικών και περιφερειακών συμφερόντων, ιδίως της εκπαίδευσης, της δημόσιας υγείας, της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Σύνθεση της Επιτροπής των Περιφερειών Ο μέγιστος αριθμός των μελών της Επιτροπής Περιφερειών καθορίζεται σε 350. Διορίζεται για θητεία πέντε ετών από το Συμβούλιο.

4.1.10 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ⁽¹⁾

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή: Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ), αποτελείται από αντιπροσώπους **των οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων και της κοινωνίας των πολιτών.** Εκδίδει **συμβουλευτικές γνωμοδοτήσεις** στα όργανα, ιδίως στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας. Η γνώμη της ΕΟΚΕ ζητείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή την Επιτροπή, πριν από την υιοθέτηση μιας σειράς πράξεων που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά, την εκπαίδευση, την προστασία των καταναλωτών, το περιβάλλον, την περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική πολιτική.

Σύνθεση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής Ο αριθμός μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής καθορίστηκε σε μέγιστο 350. Τα μέλη της διορίζονται από το Συμβούλιο με πενταετή θητεία.

⁽¹⁾ Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, σύμφωνα με την ορολογία της συνταγματικής συνθήκης.

5. Τα μέσα δράσης της Ένωσης

5.1 Απλούστευση των μέσων

Η απλούστευση των μέσων που διαθέτει η Ένωση για την ανάληψη δράσης αποτελούσε από μόνη της ένα ειδικό κεφάλαιο της δήλωσης του Λάκεν στην οποία καθορίστηκε η εντολή της Συνέλευσης. Οι εργασίες της Συνέλευσης επέτρεψαν την **απλοποίηση** του υφιστάμενου συστήματος.

Απλούστευση των μέσων που επιτρέπουν στην Ένωση να ασκεί τις αρμοδιότητες της

Η τυπολογία των νομοθετικών πράξεων περιορίζεται σε **έξι μέσα** (νόμος, νόμος-πλαίσιο, κανονισμός, απόφαση, σύσταση και γνωμοδότηση). Στον περίφημο λόγο του πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάκεν, ο βέλγος πρωθυπουργός διαπίστωσε την ύπαρξη 36 ειδών διαφορετικών πράξεων!

Έξι νομοθετικά μέσα

Δημιουργείται μια ιεραρχία μεταξύ του νομοθετικού επιπέδου και του επιπέδου εφαρμογής των νόμων όπως σε όλα τα εθνικά νομικά συστήματα.

Νομοθετικό επίπεδο και επίπεδο εφαρμογής

Ο **νόμος** θα καθορίζει τα βασικά στοιχεία ενός τομέα, ενώ η αρμοδιότητα για τον καθορισμό των πιο τεχνικών πτυχών θα μπορεί να ανατεθεί στην Επιτροπή υπό τον έλεγχο των δύο συννομοθετών, γεγονός που θα επιτρέψει την ελάφρυνση των εργασιών τους. Έτσι, θα μπορέσουν να επικεντρωθούν στα σημαντικότερα θέματα της ζωής των πολιτών.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, αποτελεί αρμοδιότητα της Επιτροπής η έκδοση κατ' εξουσιοδότηση κανονισμών, που συμπληρώνουν και/ή τροποποιούν τα μη ουσιαστικά στοιχεία του νόμου, υπό τον έλεγχο των συννομοθετών.

Τροποποιήσεις μη ουσιαστικών στοιχείων του νόμου

5.2 Νομοθετική διαδικασία

Η **νομοθετική διαδικασία** που σήμερα καλείται διαδικασία συναπόφασης δίνει στο **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** την αρμοδιότητα ισότιμου **συννομοθέτη** με το **Συμβούλιο**. Με βάση τη διαδικασία αυτή ένα κείμενο που υποβάλλεται από την Επιτροπή, μετά από διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους κύκλους, εγκρίνεται στην πράξη συγχρόνως από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και από το Συμβούλιο.

Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συννομοθετούν

Η γενίκευση της διαδικασίας συναπόφασης, που εισάγει το Σύνταγμα ως συνήθη νομοθετική διαδικασία, αποτελεί την καλύτερη έκφραση της διττής νομοποίησης, των κρατών (το Συμβούλιο) και των λαών (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), που χαρακτηρίζει την Ένωση. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις θα υπάρχουν ειδικοί νόμοι, που θα υιοθετούνται από το Συμβούλιο μόνο ή σπανιότερα μόνο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Σύνταγμα ορίζει ότι το Συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με πλειοψηφία, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες το Σύνταγμα προβλέπει άλλη διαδικασία, όπως είναι η ομοφωνία.

Ψηφοφορία στο Συμβούλιο

Ορισμός της ειδικής πλειοψηφίας

Η πλειοψηφία αυτή, που καλείται «ειδική πλειοψηφία», υπολογίζεται σήμερα με βάση ένα σύστημα στάθμισης των ψήφων, που λαμβάνει υπόψη μέχρι ενός βαθμού τον πληθυσμό των κρατών.

Το Σύνταγμα εισάγει, από το 2009, έναν **νέο τρόπο ορισμού της ειδικής πλειοψηφίας** στο Συμβούλιο: πρόκειται για τη **διπλή πλειοψηφία**, των κρατών μελών και των λαών, η οποία αποτελεί την έκφραση της διπλής νομιμότητας της Ένωσης. Η διπλή πλειοψηφία εξασφαλίζεται όταν μια απόφαση λάβει το 55% των κρατών μελών που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 65% του πληθυσμού της Ένωσης.

Πεδίο εφαρμογής της ειδικής πλειοψηφίας

Η επέκταση της **ψηφοφορίας με την ειδική πλειοψηφία** στο Συμβούλιο, που προβλέπεται στο Σύνταγμα, για περίπου είκοσι διατάξεις για τις οποίες επί του παρόντος προβλέπεται η ομοφωνία, θα διευκολύνει τη λήψη των αποφάσεων. Η ομοφωνία, και επομένως η δυνατότητα ενός μόνου κράτους μέλους να μπορεί να εμποδίσει τη λήψη απόφασης, διατηρήθηκε για παράδειγμα στον τομέα της φορολογίας που συνδέεται με την εσωτερική αγορά ή για τις ελάχιστες προδιαγραφές της κοινωνικής ασφάλισης. Μια διάταξη του Συντάγματος, που ονομάζεται «ρήτρα γέφυρας», επιτρέπει ωστόσο τη μεταγενέστερη εξέλιξη προς την κατεύθυνση της ειδικής πλειοψηφίας, με ομόφωνη απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Ειδικές αποφάσεις για την ΚΕΠΑ

Προβλέπονται ιδιαίτερες διατάξεις για τη λήψη αποφάσεων όσον αφορά την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένης της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας.

Πρόσδος χωρίς όλοι να συμμετέχουν σε μια ενισχυμένη συνεργασία

Προκειμένου να διευκολυνθεί η στενότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών της Ένωσης που επιθυμούν, σε ένα συγκεκριμένο τομέα που ανταποκρίνεται στους στόχους της Ένωσης αλλά που δεν υπάγεται στις αποκλειστικές αρμοδιότητες της, να προχωρήσουν πέρα από την ολοκλήρωση που προβλέπεται στις συνθήκες, η συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε την έννοια της **«ενισχυμένης συνεργασίας»**. Ο στόχος στον οποίο απέβλεπε αυτό το είδος συνεργασίας ήταν να επιτραπεί σε έναν περιορισμένο αριθμό κρατών που έχουν τις δυνατότητες και επιθυμούν να προχωρήσουν, να επιδιώξουν την εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σεβόμενα παράλληλα το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης.

Η ενισχυμένη συνεργασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο ως τελευταία λύση (όταν δεν είναι δυνατό να αναληφθεί δράση με όλα τα κράτη μέλη). Πρέπει να περιλαμβάνει έναν ελάχιστο αριθμό κρατών μελών (το Σύνταγμα καθορίζει τον αριθμό αυτόν στο ένα τρίτο των κρατών μελών) και πρέπει να παραμένει ανοικτή στη συμμετοχή όλων των κρατών μελών κάθε στιγμή. Οι πράξεις που εγκρίνονται στο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας δεσμεύουν μόνο τα κράτη μέλη που συμμετείχαν.

5.3 Τα οικονομικά της Ένωσης

Ο κοινοτικός προϋπολογισμός ακολουθεί τις κλασικές δημοσιονομικές αρχές και βασίζεται σε ορισμένες αρχές εκ των οποίων η ενότητα (το σύνολο των δαπανών και των εσόδων συγκεντρώνεται σε ένα ενιαίο έγγραφο), η αυτοτέλεια της χρήσης (οι δημοσιονομικές εργασίες περιλαμβάνονται σε μια ετήσια χρήση) και η ισορροπία (οι δαπάνες δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα έσοδα).

Ο προϋπολογισμός της Ένωσης

Το Σύνταγμα προβλέπει ότι ένας ευρωπαϊκός νόμος του Συμβουλίου, που αποφασίζει με ομοφωνία, καθορίζει το «**πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο**» και τα ετήσια ανώτατα όρια των δαπανών της Ένωσης. Ο προϋπολογισμός πρέπει να τηρεί το εν λόγω πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.

Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο

Ο προϋπολογισμός χρηματοδοτείται με **ιδίους πόρους** της Ένωσης, οι οποίοι προέρχονται ουσιαστικά από ένα ποσοστό του ΦΠΑ που εισπράττεται από τα κράτη μέλη και μια εισφορά ενός ορισμένου ποσοστού του ΑΕΠ των κρατών μελών. Τα όρια και οι κατηγορίες των πόρων αυτών καθορίζονται από το Συμβούλιο και, επιπλέον, πρέπει να επικυρώνονται από όλα τα κράτη μέλη.

Οι ίδιοι πόροι

Η Επιτροπή έχει την ευθύνη υποβολής του ετήσιου σχεδίου προϋπολογισμού της Ένωσης. Το Σύνταγμα προβλέπει την ψήφιση του προϋπολογισμού από το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** και το **Συμβούλιο, που αποτελούν την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή**, με βάση μια διαδικασία σαφώς απλούστερη από εκείνη που ισχύει σήμερα.

Δημοσιονομική διαδικασία

Η **Επιτροπή** εκτελεί τον προϋπολογισμό υπό τον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στην πράξη, ένα σημαντικότατο τμήμα του προϋπολογισμού εκτελείται καθημερινά από τα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά τα τμήματα του προϋπολογισμού που σχετίζονται με τη γεωργία.

Εκτέλεση του προϋπολογισμού

6. Η εξωτερική δράση της Ένωσης

- Όλη η εξωτερική δράση της Ένωσης παρουσιάζεται σε έναν ενιαίο τίτλο: προσπάθεια βελτίωσης της κατανόησης και της συνεκτικότητας
- Όλες οι διατάξεις σχετικά με την εξωτερική δράση της Ένωσης **συγκεντρώθηκαν** σε ένα μόνον τίτλο του συντάγματος ενώ στις προηγούμενες συνθήκες ήταν διεσπαρμένες σε διάφορα μέρη. Το κείμενο έτσι γίνεται πιο **κατανοητό**. Η συγκέντρωση αυτή επιτρέπει μια **πιο συνεκτική δράση** της Ένωσης απέναντι στις τρίτες χώρες, καθώς όλες οι δράσεις, είτε πρόκειται για οικονομικές είτε για ανθρωπιστικές ή πολιτικές, έχουν κοινούς στόχους.
- Διατήρηση της ομοφωνίας
- Όσον αφορά την εξωτερική πολιτική, το Συμβούλιο θα συνεχίσει να αποφασίζει **ομόφωνα** στις περισσότερες περιπτώσεις. Το Σύνταγμα δεν μπόρεσε να επιτύχει σε αυτό το σημείο την πρόοδο που πολλοί περίμεναν. Σε μια Ένωση 25 ή 30 κρατών, η ομοφωνία, δηλαδή το δικαίωμα αρνησικυρίας κάθε κράτους μέλους, δεν θα διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων!
- Καινοτομία: δημιουργία του αξιώματος του Υπουργού των Εξωτερικών της Ένωσης
- Η πιο ενδιαφέρουσα καινοτομία είναι η δημιουργία της θέσης του **υπουργού Εξωτερικών**. Ο υπουργός θα εκτελεί χρέη **Αντιπροέδρου της Επιτροπής** αλλά θα εργάζεται σε άμεση σχέση με τα **κράτη μέλη** σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Η θέσπιση του νέου αυτού αξιώματος αναμένεται να αναπτύξει περαιτέρω την αμοιβαία εμπιστοσύνη και τα ευρωπαϊκά αντανakλαστικά των κρατών μελών. Το πρόσωπο αυτό θα διευθύνει μια ευρωπαϊκή υπηρεσία για την ανάληψη εξωτερικής δράσης, μια διπλωματική υπηρεσία που θα αποτελείται από υπαλλήλους του Συμβουλίου, της Επιτροπής και των εθνικών διπλωματικών υπηρεσιών και θα διαθέτει αντιπροσωπείες σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου. Ο υπουργός εξωτερικών θα συμβάλει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης και στην προβολή των απόψεών της στον κόσμο. Θα μπορεί για παράδειγμα να ομιλεί εξ ονόματος της Ένωσης στο Συμβούλιο Ασφαλείας Ηνωμένων Εθνών.
- Πολιτική ευρωπαϊκής άμυνας και σεβασμός των πολιτικών δεσμεύσεων των κρατών μελών
- Η **πολιτική άμυνας** της Ένωσης οικοδομείται σιγά-σιγά ενώ παράλληλα γίνονται σεβαστοί οι διάφοροι πολιτισμοί καθώς και οι πολιτικές δεσμεύσεις των κρατών μελών (δεν πρόκειται να τερματισθεί η ουδετερότητα ορισμένων κρατών μελών ούτε να υπάρξει ανταγωνισμός με το NATO).
- Δημιουργία του οργανισμού εξοπλισμών
- Θα δημιουργηθεί ένας **οργανισμός εξοπλισμών** προκειμένου τα χρήματα των φορολογικών να χρησιμοποιούνται καλύτερα, και να αποφεύγονται οι αλληλεπικαλύψεις στα στρατιωτικά προγράμματα των διαφορετικών κρατών μελών.
- Αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, σε περίπτωση για παράδειγμα τρομοκρατικών επιθέσεων
- Τα κράτη μέλη όταν εισήλθαν στην Ένωση αποδέχθηκαν την αρχή της αλληλεγγύης το ένα απέναντι στο άλλο. Η **αλληλεγγύη** αυτή δεν είναι μόνο οικονομική: σε περίπτωση **τρομοκρατικών** επιθέσεων ή φυσικών **καταστροφών** το Σύνταγμα προβλέπει στο εξής την παρέμβαση της Ένωσης. Επιπλέον, στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεχθεί ένοπλη επίθεση στο έδαφός του, τα λοιπά κράτη μέλη πρέπει να του παράσχουν βοήθεια και αρωγή.

Το Σύνταγμα επιτρέπει επίσης στα κράτη μέλη που διαθέτουν το απαραίτητο στρατιωτικό δυναμικό και έχουν αναλάβει σημαντικότερες δεσμεύσεις, να καθιερώνουν μεταξύ τους μια μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία μέσα στην Ένωση.

Δυνατότητα μόνιμης διαρθρωμένης αμυντικής συνεργασίας μεταξύ ορισμένων κρατών μελών.

Όσον αφορά το **εξωτερικό εμπόριο**, η **Επιτροπή διαπραγματεύεται, για ολόκληρη την Ένωση, με τις τρίτες χώρες**, ιδιαίτερα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου για να υπερασπιστεί τα ευρωπαϊκά συμφέροντα σε θέματα εμπορίου, εμπορευμάτων και υπηρεσιών, πνευματικής ιδιοκτησίας και επενδύσεων.

Εξωτερικό εμπόριο: η Επιτροπή διαπραγματεύεται με τις τρίτες χώρες

Στον τομέα αυτό, το Σύνταγμα ενισχύει το ρόλο του **Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου** το οποίο ανέρχεται στο ίδιο επίπεδο με το Συμβούλιο ενώ μέχρι στιγμής οι συνθήκες δεν του αναγνώριζαν κανέναν ρόλο ούτε ελέγχου ούτε απόφασης. Οι κανόνες απόφασης του **Συμβουλίου** καθίστανται επίσης σαφέστεροι έτσι ώστε η Ένωση να εξακολουθήσει να αποτελεί βασικό παράγοντα στη ρύθμιση της παγκόσμιας οικονομίας.

Περισσότερες εξουσίες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σαφέστεροι κανόνες λήψης απόφασης στο Συμβούλιο

Ο κύριος στόχος της **αναπτυξιακής πολιτικής της Ένωσης** είναι η εξάλειψη της φτώχειας. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της αντιπροσωπεύουν πάνω από 50% της παγκόσμιας δημόσιας ενίσχυσης και έχουν κάθε συμφέρον να συντονίζουν τις ενέργειές τους για να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του σκοπού τους αυτού.

Η αναπτυξιακή πολιτική στοχεύει στην εξάλειψη της φτώχειας

Μια διάταξη του συντάγματος έχει ως αντικείμενο την **πολιτική ανθρωπιστικής βοήθειας** της Ένωσης (που διαχειρίζεται η ECHO) έτσι ώστε να προβληθεί η ιδιαίτερη φύση της (υπόκειται στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και δεν αποτελεί μέσο άσκησης πολιτικών πιέσεων).

Πολιτική ανθρωπιστικής βοήθειας

Το Σύνταγμα προβλέπει σαφώς πότε η Ένωση μπορεί να διαπραγματεύεται **διεθνείς συμφωνίες** και επισημαίνει ξεκάθαρα τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται: η Επιτροπή (ή ο Υπουργός Εξωτερικών) διαπραγματεύεται και το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφασίζουν από κοινού εάν αποδέχονται το αποτέλεσμα.

Διαπραγμάτευση διεθνών συμφωνιών

7. Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης

Κατάλληλα μέσα για την ανάληψη από κοινού δράσης ενάντια στην τρομοκρατία και την εγκληματικότητα

Η έννοια του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης εμφανίζεται ήδη στις υπάρχουσες συνθήκες. Ωστόσο, με το Σύνταγμα παρέχονται στην Ένωση τα **κατάλληλα μέσα** για να αποφασίζει τις λύσεις που θα ανταποκρίνονται στις προκλήσεις που θα πρέπει να αντιμετωπίσει (πώς να διασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων; πώς να αντιμετωπισθεί η τρομοκρατία και τα σοβαρά εγκλήματα; πώς να αντιμετωπισθούν οι μεταναστευτικές ροές;). Το Σύνταγμα **αυξάνει επίσης την αποτελεσματικότητα, τη δημοκρατικότητα και τη διαφάνεια** των διαδικασιών που ισχύουν.

Απουσία ελέγχου στα εσωτερικά σύνορα. Έλεγχος στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης

Όπως προέβλεπαν ήδη οι παρούσες Συνθήκες, το Σύνταγμα προβλέπει, για τα κράτη μέλη που ανήκουν στο «**χώρο Σένγκεν**», την **απουσία ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα της Ένωσης** και θα καθορίσει κανόνες για τους ελέγχους στους οποίους υπόκεινται τα άτομα που διασχίζουν τα **εξωτερικά σύνορα**. Επιπλέον, η Ένωση θα μπορεί να διαχειρίζεται με ολοκληρωμένο τρόπο τα σύνορά της. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, ότι θα συσταθεί μονάδα που μπορεί να βοηθάει και να επικουρεί τους εθνικούς συνοριακούς φύλακες στο δύσκολο καθήκον ελέγχου και εποπτείας των συνόρων.

Κοινή πολιτική σε θέματα ασύλου

Η Ένωση πρέπει να διαθέτει μια **κοινή πολιτική σε θέματα ασύλου**, σεβόμενη παράλληλα τη Σύμβαση της Γενεύης σχετικά με τους πρόσφυγες και διασφαλίζοντας ότι κάθε άτομο που χρειάζεται διεθνή προστασία όντως του παρέχεται η προστασία αυτή. Εν αντιθέσει με τις παρούσες Συνθήκες, που προβλέπουν μόνον τον καθορισμό ελάχιστων κανόνων, το Σύνταγμα προβλέπει τη δημιουργία ενός **κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου** που περιέχει ιδίως ένα **ενιαίο καθεστώς** για τους πρόσφυγες και **κοινές διαδικασίες**.

Κοινή πολιτική σε θέματα μετανάστευσης

Η Ένωση θα εφαρμόσει επίσης μια **κοινή πολιτική σε θέματα μετανάστευσης**. Το Σύνταγμα καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές αυτής της κοινής πολιτικής, κάτι που δεν προβλέπεται στις υπάρχουσες Συνθήκες. Σκοπός είναι η αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, η εξασφάλιση της δίκαιης μεταχείρισης των μεταναστών που είναι εντάξει με το νόμο για τη διαμονή τους και η πρόληψη καθώς και η καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων. Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα λάβουν μέτρα για το σκοπό αυτό, για παράδειγμα όσον αφορά τους όρους που πρέπει να πληρούνται για να μεταναστεύσει κάποιος στα κράτη μέλη ή τα δικαιώματα των μεταναστών. Η Ένωση θα μπορέσει έτσι να λάβει μέτρα για να υποστηρίξει τις προσπάθειες των κρατών μελών στα θέματα ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών.

Ένωση αλληλεγγύης και δημοκρατικές διαδικασίες

Κατά την εφαρμογή των πολιτικών αυτών θα τηρείται η **αρχή της αλληλεγγύης**, η οποία θα είναι και οικονομικού χαρακτήρα, κάτι που προβλέπεται στο Σύνταγμα. Η δημοκρατική νομιμοποίηση θα ενισχυθεί σημαντικά. Στις υπάρχουσες συνθήκες, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκδίδει μόνο γνωμοδοτήσεις σχετικά με τα θέματα αυτά ενώ το Σύνταγμα προβλέπει ότι όλα τα μέτρα λαμβάνονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Μια άλλη σημαντική αλλαγή αφορά το Δικαστήριο, που θα ασκεί το δικαιοδοτικό του έλεγχό σε όλες τις πράξεις που υιοθετούνται. Τέλος, η Επιτροπή θα είναι η μόνη πηγή νομοθετικής πρωτοβουλίας και θα ασκεί επίσης το ρόλο της ως θεματοφύλακα των συνθηκών.

Όπως ήδη συμβαίνει, η Ένωση θα συνεχίσει να αναλαμβάνει δράση στον τομέα της **δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις**, με τον όρο ότι πρόκειται για θέματα διακρατικού χαρακτήρα. Εν αντιθέσει με τις υπάρχουσες Συνθήκες, το Σύνταγμα αναθέτει στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την αρμοδιότητα να ψηφίζει νόμους ή νόμους-πλαίσια έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ένα αυξημένο επίπεδο πρόσβασης στη Δικαιοσύνη.

[Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις](#)

Με βάση τις ισχύουσες συνθήκες, η Ένωση μπορούσε ήδη να αναλαμβάνει δράση στον τομέα της **αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας για ποινικές υποθέσεις** αλλά τα θέματα αυτά, όπως η κοινή εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφαλείας, προβλέπονταν σε χωριστό τμήμα της Συνθήκης της Ένωσης. Ο πυλώνας αυτός αποκαλούνταν «ο τρίτος πυλώνας» και χαρακτηριζόταν από τη διακυβερνητική μέθοδο λήψης των αποφάσεων. Το Σύνταγμα καινοτομεί σε αυτό τον τομέα διότι καταργεί τον τρίτο πυλώνα και συγκεντρώνει σε μια μόνο ομάδα όλες τις πολιτικές της Ένωσης για να **αυξήσει τη δημοκρατικότητα, την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια** των διαδικασιών. Μια ιδιαιτερότητα είναι ότι μια ομάδα κρατών μελών (το ένα τέταρτο) μπορεί να αναλάβει μια πρωτοβουλία όπως και η Επιτροπή. Το δικαίωμα αρνησικυρίας εγκαταλείπεται σε μεγάλο βαθμό υπέρ της ειδικής πλειοψηφίας. Το Κοινοβούλιο συννομοθετεί με το Συμβούλιο και οι κανόνες που υιοθετούνται υπόκεινται στον έλεγχο του Δικαστηρίου των ΕΚ.

[Αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις](#)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα μπορούν έτσι να θέτουν τους ορισμούς και τις κοινές **κυρώσεις** για μια σειρά **σοβαρών και διακρατικών εγκλημάτων** που απαριθμούνται στο Σύνταγμα. Τα εγκλήματα αυτά θα είναι πολύ σοβαρά, όπως η τρομοκρατία, το εμπόριο ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων, ο ρατσισμός και η ξενοφοβία, η σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών, τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος.

[Κοινές κυρώσεις κατά διακρατικών εγκλημάτων](#)

Χάρη στο Σύνταγμα η Ένωση θα μπορεί έτσι να ψηφίζει νόμους-πλαίσια για υποθέσεις ποινικού δικαίου, όσον αφορά τα δικαιώματα των θυμάτων και των ανθρώπων στην ποινική δικονομία. Οι μηχανισμοί της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών που ήδη υπάρχουν, όπως η Eurojust, θα ενισχυθούν. Επίσης, το Συμβούλιο θα μπορεί να αποφασίσει στο μέλλον για τη θέσπιση της θέσης του **ευρωπαϊκού εισαγγελέα** που θα αναζητά και θα καταζητά τους αυτουργούς και τους συνεργούς σε σοβαρά διακρατικά εγκλήματα. Η απόφαση αυτή θα ληφθεί ομόφωνα από τα κράτη μέλη.

[Δυνατότητα να δημιουργηθεί μια ευρωπαϊκή εισαγγελία για την εκδίκαση των αυτουργών διακρατικών εγκλημάτων](#)

Στον τομέα της **αστυνομικής συνεργασίας** η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, η Ευρωπόλ, αποτελεί δομή για την ανάπτυξη της αστυνομικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών τους τομείς της πρόληψης και της καταπολέμησης των σοβαρών μορφών της οργανωμένης διεθνούς εγκληματικότητας. Το Σύνταγμα προβλέπει ότι η Ευρωπόλ θα υπόκειται στον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων.

[Αστυνομική συνεργασία](#)

8. Άλλες πολιτικές της Ένωσης: συμβολή του Συντάγματος

Μεταρρύθμιση ορισμένων πολιτικών της Ένωσης	Η Συνέλευση και η διακυβερνητική διάσκεψη έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή στη μεταρρύθμιση ορισμένων πολιτικών (κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, οικονομική και νομισματική ένωση). Αντιθέτως, οι άλλες πολιτικές που ασκεί η Ένωση, δεν αποτέλεσαν αντικείμενο σημαντικών τροποποιήσεων. Αντίθετα με ορισμένες προγενέστερες αναθεωρήσεις των συνθηκών (Ενιαία Πράξη ή συνθήκη του Μάαστριχ), το Σύνταγμα δεν επεκτείνει ιδιαίτερα τις αρμοδιότητες της Ένωσης.
Συνοχή της δράσης της Ένωσης	Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στη διατήρηση της συνοχής της δράσης της Ένωσης, μέσω διατάξεων που διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται υπόψη οι συνολικοί στόχοι και ιδιαίτερα η ισότητα των φύλων, το περιβάλλον, οι καταναλωτές, κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή κάθε ειδικής πολιτικής.
Νέες δυνατότητες δράσης σε ορισμένους τομείς	Το Σύνταγμα εισάγει νέες νομικές βάσεις που θα επιτρέψουν στην Ένωση να επεμβαίνει σε περίπτωση ανάγκης στους τομείς της δημόσιας υγείας, έτσι ώστε να αντιμετωπίζονται κοινές προκλήσεις για την ασφάλεια των πολιτών (για παράδειγμα η άτυπη πνευμονία, η βιοτρομοκρατία), την ενέργεια , έτσι ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες, η συνέχειά της, η ασφάλεια παροχής της, η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η εξοικονόμηση της ενέργειας, την προστασία των πολιτών , για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση καταστροφών φυσικού ή ανθρωπίνου χαρακτήρα, τον αθλητισμό , για να αναπτυχθεί η εκπαιδευτική διάστασή του και να συντονισθούν οι προσπάθειές κατά της λήψης αναβολικών.

9. Έναρξη ισχύος και αναθεώρηση του Συντάγματος

Έναρξη ισχύος του Συντάγματος

Έναρξη ισχύος του Συντάγματος	Η συνταγματική συνθήκη προβλέπει την επικύρωση από όλα τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους θεσμικούς κανόνες που ισχύουν σε καθένα από αυτά (με κοινοβουλευτική έγκριση και/ή με δημοψήφισμα). Εάν δύο έτη μετά την υπογραφή της έχει επικυρωθεί μόνο από τα τέσσερα πέμπτα των κρατών μελών, τότε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιλαμβάνεται του θέματος.
-------------------------------	---

Μεταγενέστερες αναθεωρήσεις του Συντάγματος

Αναθεώρηση του συντάγματος: καθιέρωση της μεθόδου της Συνέλευσης	Οι αναθεωρήσεις θα προετοιμάζονται στο εξής κανονικά από μια Συνέλευση, εκτός και αν αυτές είναι περιορισμένης εμβέλειας. Η Συνέλευση θα πρέπει να εγκρίνει ομόφωνα σύσταση προς τη διακυβερνητική διάσκεψη που θα αποφασίζει με κοινή συμφωνία τις τροποποιήσεις. Οι τροποποιήσεις θα τεθούν σε ισχύ μόνο αφότου επικυρωθούν από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς τους κανόνες.
--	---

Μια ελαστικότερη διαδικασία προβλέπεται για ορισμένες τροποποιήσεις, όπως είναι η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία για ορισμένους τομείς δράσης. Για τις τροποποιήσεις αυτές, η επίτευξη ομοφωνίας στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα είναι επαρκείς.

Για περισσότερες πληροφορίες

«Europe Direct»

Εάν έχετε ερωτήματα για το ευρωπαϊκό Σύνταγμα, μπορείτε να καλέσετε δωρεάν τον αριθμό

00 800 67 89 10 11 ή τον αριθμό με χρέωση +32 2 299 96 96

«Futurum»

Εάν επιθυμείτε να μάθετε περισσότερα για το ευρωπαϊκό Σύνταγμα, μπορείτε να επισκεφθείτε το δικτυακό τόπο

<http://europa.eu.int/futurum>

Ευρωπαϊκές Κοινοότητες

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2004 — 28σ. — 21x29,7 cm

ISBN : 92-894-7935-3

 25 Κράτη Μέλη

 Υποψήφιες Χώρες

Ευρωπαϊκές Κοινοότητες

διεύθυνση αλληλογραφίας:

B-1049 Brussels (Belgium)

Υπηρεσία Εκδόσεων
Publications.eu.int

ISSN 92-894-7935-3

KA-60-04-814-GR-C